

1. Inleiding

Bij het haalbaarheidsonderzoek is ook ecologie onderzocht.

Dat is noodzakelijk om te voldoen aan de natuurwet- en regelgeving en om risico's ten aanzien van beschermde gebieden en soorten in kaart te brengen. Dit document beschrijft het uitgevoerde onderzoek naar de natuur.

Deze quickscan is uitgevoerd voor de werkzaamheden binnen het plangebied en heeft het doel om inzichtelijk te maken:

- aan welke wettelijke en beleidsmatige verplichtingen het project dient te voldoen;
- welke mogelijke effecten de ingreep op natuur heeft;
- welke mogelijke vervolgacties (vervolgonderzoek) nodig zijn om dit goed te kunnen beoordelen;
- welke overlastsoorten aanwezig kunnen zijn
- welke maatregelen en vervolgstappen al geadviseerd kunnen worden.

Dit document beschrijft geen mogelijkheden voor verzilvering van gemeentelijke ambities voor groen (natuur en bomen). Het is wel een advies om deze ambities inzichtelijk en concreet te maken met het Handboek Natuurinclusief Bouwen (Gemeente Amsterdam, 2017).

2. Werkwijze

Tijdens een veldbezoek op 14 augustus 2018, is de (potentieel) aanwezige beschermde flora en fauna binnen het plangebied op waarden beoordeeld.

Ook zijn verschillende kaderstellende documenten van het landelijke en lokale beleid geraadpleegd zoals; de Natura 2000-gebieden, gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), de Hoofdgroenstructuur of Ecologische structuur van de gemeente Amsterdam. Tot slot is gekeken naar waarnemingen van flora en fauna die geregistreerd staan in de Nationale Database Flora en Fauna (NDFF). Ook zijn onderzoeken die in het verleden zijn uitgevoerd, bekeken.

Op het moment van het schrijven van deze quickscan is nog niet voldoende inzichtelijk wat de voorgenomen werkzaamheden daadwerkelijk zijn.

Hierom is in deze quickscan uitgegaan van een worst-case scenario bij het beoordelen van effecten van de plannen.

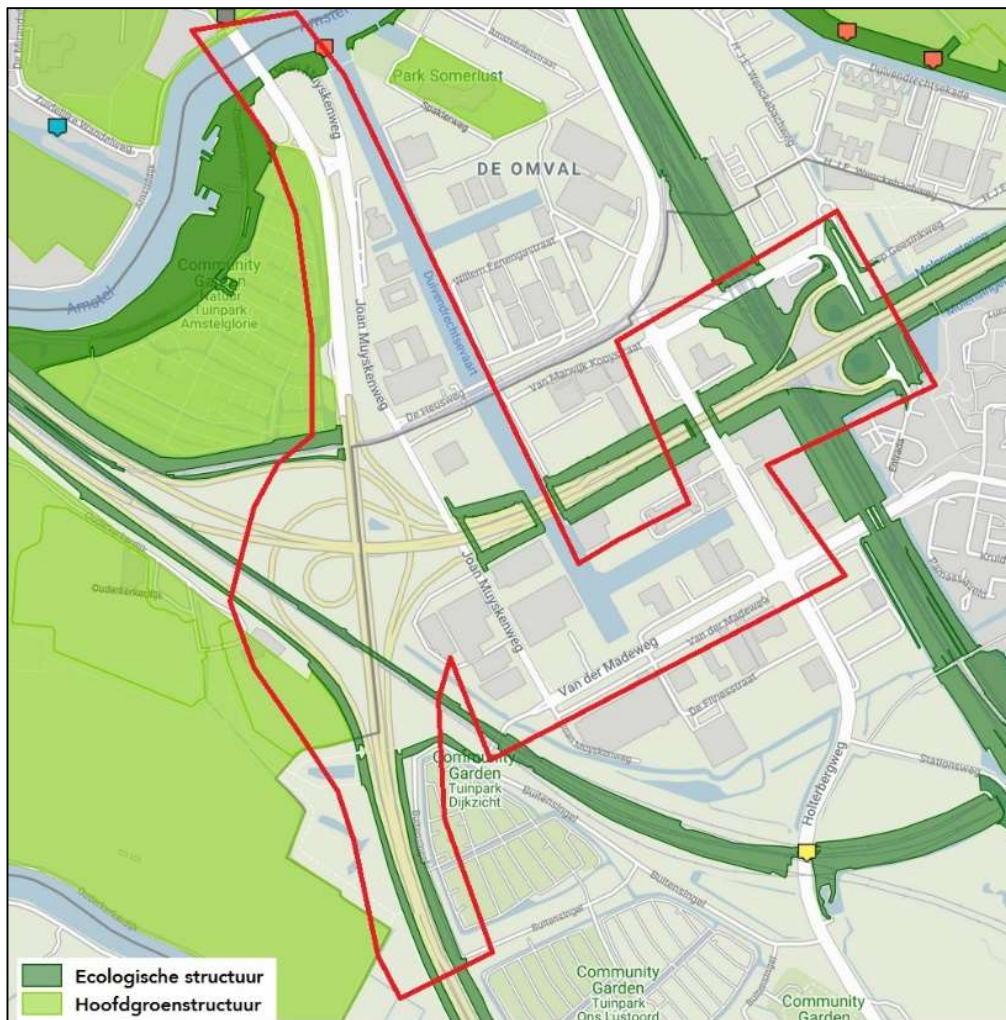
3. Resultaten gebiedsbescherming

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing en op voldoende afstand van een Natura 2000-gebied en/of gebieden die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De dichtstbijzijnde gebieden met een beschermingsstatus liggen op resp. minimaal 6,1 km (Botshol) en 6,6 km (Markermeer & IJmeer) van het plangebied (en verder weg). Effecten, zoals oppervlakteverlies, versnippering van leefgebieden of permanente verstoring van beschermde natuur is hier niet van toepassing. Het is echter niet uitgesloten dat het voornemen leidt tot een

extern effect op deze beschermde natuurgebieden als gevolg van toename van stikstofdepositie naar de omgeving toe.

Het advies is daarom ook om in het vervolg van de planvormingsfase de benodigde duidelijkheid te krijgen in de effecten van stikstofdepositie. Het rekenprogramma Aeries kan hiervoor worden gebruikt (in de Regeling PAS wordt dit programma veelvuldig toegepast). Uit de resultaten van de berekening wordt duidelijk of het plan haalbaar is. Indien het plan zorgt voor een ontoelaatbare extra stikstofbelasting op Natura 2000-gebieden in de omgeving, is het plan niet haalbaar.

Het plangebied ligt in de Hoofdgroenstructuur en de Ecologische structuur van gemeente Amsterdam (zie figuur 2; bron: www.maps.amsterdam.nl). Gebieden van de hoofdgroenstructuur waar het plangebied deels in valt of naast ligt, zijn; Amstelglorie, Overamstel, Amstel zuidzijde, Amsteldijk en het Martin Luther Kingpark.

Figuur 1. De ligging van de Hoofdgroenstructuur ten opzichte van het plangebied

Doordat er nog geen ontwerp is voor de beoogde ontwikkeling, is niet duidelijk of de ontwikkeling ook daadwerkelijk negatieve effecten heeft ten aanzien van deze gebieden. Als het ontwerp voor de beoogde ontwikkeling gereed is, dient daarom nog getoetst te worden aan deze beschermde gebieden. Uitgaande van een worst case scenario gaat beschermd natuurgebied in de gemeente verloren. Dit dient gecompenseerd te worden. Plannen met effecten op de Hoofdgroenstructuur zijn alleen haalbaar als de TAC-commissie hun goedkeuring geven op de plannen. Het advies is daarom ook om deze commissie in een zo vroeg mogelijk stadium te benaderen en het behoud van de waarden van de Hoofdgroenstructuur centraal stellen bij de verdere planvorming.

4. Resultaten soortbescherming

Inleiding

Hieronder zijn de resultaten van het bronnen- en veldonderzoek weergegeven. Hierbij wordt per soortgroep de aanwezigheid van soorten en de effecten op deze soorten als gevolg van de ontwikkeling van de nieuwe A2-Entree per soortgroep behandeld.

flora

In (de directe omgeving) van het plangebied zijn waarnemingen bekend van groot spiegelklokje (beschermd via de Wet natuurbescherming), en tongvaren (voorheen beschermd via de Flora- en faunawet).

Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van beschermde planten. In het plangebied is ook geen geschikte groeiplaats aanwezig voor het groot spiegelklokje. Deze soort is gebonden aan voedselarme en kalkrijke gronden. Hoewel voedselarme gronden in het gebied aanwezig zijn, is de combinatie met kalkrijk niet aanwezig. Derhalve kan het voorkomen van het groot spiegelklokje in het plangebied uitgesloten worden.

Van de tongvaren (voorheen beschermd onder de Flora- en faunawet) zijn geen waarnemingen gedaan bij het veldbezoek. De kademuren van de gracht die direct aan het plangebied ligt, zijn mogelijk wel geschikt als standplaats voor deze varen (en mogelijk ook andere soorten). Het is niet bekend of de werkzaamheden de kademuren omvatten. Als dit zo is, dan is nader onderzoek of een extra varencontrole nodig ter hoogte van de gracht. Als de kademuren buiten de werkzaamheden vallen, dan is nader onderzoek niet nodig omdat dan negatieve effecten op eventuele tongvarens (en andere soorten) uit te sluiten zijn.

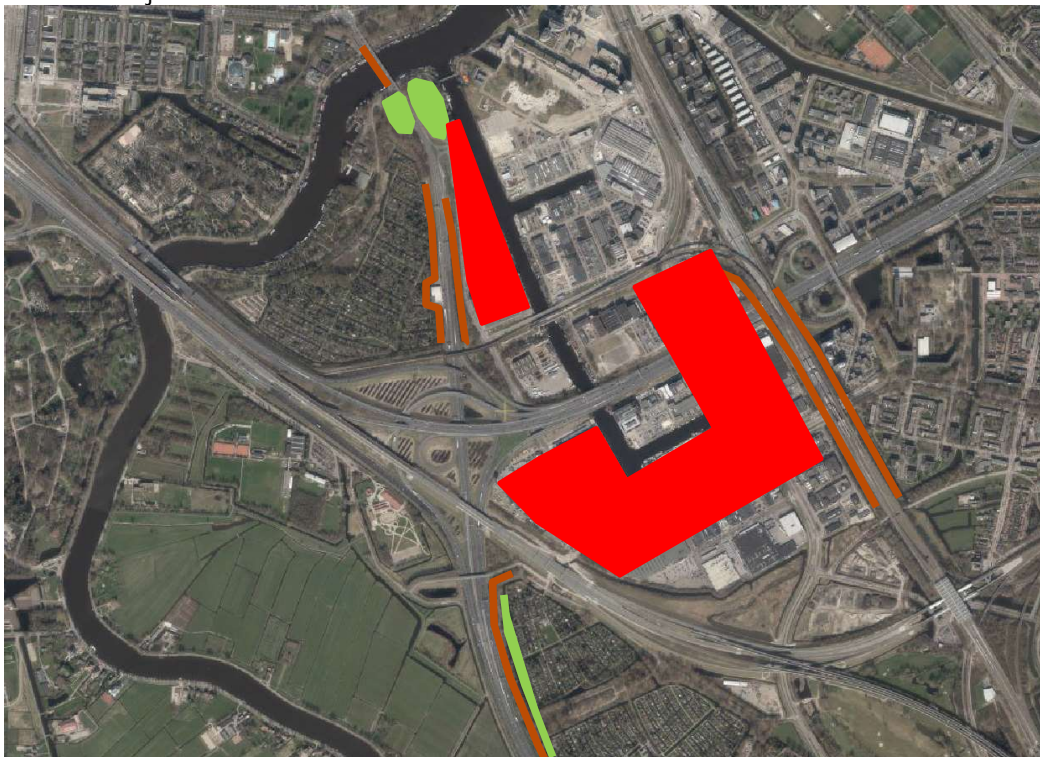
Hoewel dus geen waarnemingen gedaan zijn van beschermde soorten, kunnen ter hoogte van de Van der Madeweg, maar ook langs andere schrale wegbermen zeldzame (vermeld op de Rode Lijst van plantensoorten) en beschermde flora (zoals Kartuizer Anjer) voorkomen. Het is aan te bevelen om nader onderzoek uit te voeren naar flora bij schrale wegbermen in het onderzoeksgebied. Als uit nader onderzoek blijkt dat beschermde plantensoorten aanwezig is, dan kan het nodig zijn om deze te verplaatsen. Hiervoor is ontheffing nodig die aangevraagd dient te worden bij het bevoegd gezag (RUDNHN).

Vleermuizen

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de gewone en ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. De aanwezigheid van kleine dwergvleermuis, meervleermuis, tweekleurige vleermuis en watervleermuis is op basis van de kenmerken van het plangebied ook niet uit te sluiten. Verblijfplaatsen van deze soorten bevinden zich afhankelijk van het type verblijfplaats en de soort in gebouwen of bomen.

Verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen zijn niet uit te sluiten omdat in het plangebied hoge oude bomen aanwezig zijn waarin vrijwel zeker holtes aanwezig zijn (zie figuur 2).

Vanwege de locatie van deze bomen, direct aan een verlichte weg, is het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen die licht mijden wel uit te sluiten. Hierdoor is alleen van de ruige dwergvleermuis (en een kleine kans op gewone) dwergvleermuis niet uit te sluiten dat ze in de bomen verblijven.

Figuur 2: Functies voor vleermuizen in plangebied

groen >> verblijfplaatsen in bomen, rood >> verblijfplaatsen in gebouwen, bruin >> vliegroutes

Foerageergebied is in het gehele plangebied mogelijk

Voor de ontwikkeling van de nieuwe Stadsentree is het mogelijk dat bomen gekapt dienen te worden. Omdat niet bekend is of de bomen verblijfplaatsen van vleermuizen bevatten, is het noodzakelijk om te achterhalen of de bomen daadwerkelijk verblijfplaatsen bevatten. Hierna kan bepaald worden of voor de kap van de bomen een ontheffing nodig is met betrekking tot vleermuizen.

Een deel van de bomen in het plangebied kan naast als verblijfplaats ook als vliegroute (zie figuur 2) voor vleermuizen dienen. Mogelijk kan ook de Utrechtsebrug ook als vliegroute dienen voor vleermuizen die van de ene kant van de Amstel naar de andere vliegen tussen verblijfplaats en foerageergebied.

Rond de wegen zijn veel verschillende gebouwen aanwezig. Van veel van de gebouwen kon tijdens het veldbezoek niet uitgesloten worden dat daar verblijfplaatsen van in gebouwen verblijvende vleermuizen aanwezig zijn (zie figuur 2). Veel van deze gebouwen staan echter op ruime afstand tot de wegen waarop het plan van invloed is.

Het is niet duidelijk of er gebouwen moeten wijken voor de uitvoering van het plan. Omdat de gebouwen echter op afstand van de wegen staan, is mogelijk te voorkomen dat verblijfplaatsen van in gebouwen verblijvende vleermuizen verstoord en/of vernietigd worden. Ook kunstwerken, zoals bruggen, kunnen geschikt zijn als onderdeel van een verblijfplaats, zoals de Utrechtse Brug of de brug over de Duivendrechtsevaart. Het is bijvoorbeeld bekend dat watervleermuis kunstwerken kan gebruiken als zomerverblijf.

Als geen sprake is van sloop/renovatie van gebouwen of kunstwerken, dan is verstoring te voorkomen door gebouwen af te schermen van eventuele verlichting van de werkzaamheden. Dit kan door het gebruik van verlichting die niet naar de gevels van de gebouwen uitstraalt. Omdat de werkzaamheden op de weg plaatsvinden, is verstoring door trilling en geluid ook uit te sluiten. De afstand van het wegdek tot de bebouwing is immers meerdere meters.

Als wel gebouwen of kunstwerken gesloopt/gerenoveerd moeten worden voor de realisatie van de nieuwe A2-Entree dan is niet uit te sluiten dat hiermee verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. In dat geval moet eerst middels nader onderzoek bepaald worden of en waar verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen in het plangebied aanwezig zijn. Dit nader onderzoek moet uitgevoerd worden conform het vleermuisprotocol 2017 (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Het onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen in gebouwen kan gecombineerd uitgevoerd worden in combinatie met de onderzoeken naar verblijfplaatsen in bomen, vliegroutes en foerageergebied.

Voorafgaand aan het onderzoek is het verstandig nog een vleermuisinspectie te doen om in het veld te bepalen waar de meeste onderzoeksinspanning geleverd dient te worden. Deze inspectie kan het best in de start van het vleermuisseizoen en vanaf zonsondergang met behulp van de batdetector uitgevoerd worden. Op basis van deze inspectie kan de onderzoeksinspanning per onderdeel van het plangebied bepaald worden.

Aanwezigheid vogels met een jaarrond beschermd nest

In de omgeving van het plangebied zijn jaarrond beschermde nesten van huismus en gierzwaluw bekend (bron: www.maps.amsterdam.nl en NDFF). Daarnaast zijn waarnemingen van boomvalk, buizerd, havik, kerkuil, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer en steenuil bekend rond het plangebied.

Tijdens het veldbezoek zijn waarnemingen gedaan van buizerd, ooievaar en gierwaluw. Van deze soorten betrof het overvliegende individuen. Van andere vogels met jaarrond beschermd nest zijn geen waarnemingen gedaan tijdens het veldbezoek.

Ook zijn geen nesten van deze soorten aangetroffen. Tijdens het veldbezoek zaten de bomen in en rond het plangebied nog volop in het blad. Veel bomen konden hierdoor onvoldoende geïnspecteerd worden op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten. Het is in dit stadium van het project dan ook niet uit te sluiten dat jaarrond beschermde nesten in bomen aanwezig zijn. Soorten die gebruik maken van bomen als nestlocatie en waarvan het nest jaarrond beschermd zijn, zijn de boomvalk, buizerd, havik, ooievaar, ransuil, roek en sperwer. Geschikte locaties hiervoor zijn te vinden in figuur 3.

Figuur 3: Boomgroepen waarin jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn in groen. In geel volkstuinen waarin steen- en kerkuil kunnen voorkomen

De gebouwen in en rond het plangebied kunnen mogelijk broedgelegenheid vormen voor huismus, gierwaluw, slechtvalk, kerkuil en steenuil. De gierwaluw en huismus zijn hierin het minst kierkeurig en zijn gebonden aan gebouwen waarin onder het dak ruimte is om te broeden. Omdat de meeste gebouwen in het plangebied zeer nieuw zijn, en geen ruimte onder het dak bevatten, is hier het voorkomen van de huismus en gierwaluw uit te sluiten.

In dit deel van Amsterdam zijn ook geen nesten van deze soorten bekend (Bron: maps.amsterdam.nl) De slechtvalk broedt op hoge tot zeer hoge gebouwen in nestkasten of op richels.

De kerkuil en steenuil broeden in gebouwen of speciaal voor de soorten gemaakte nestkasten die vaak op erven van boerderijen of andere rommelige gebieden te vinden zijn. De volkstuinten in het zuiden van het plangebied bevatten mogelijk gebouwen of nestkasten die geschikt zijn voor kerkuil en steenuil. In deze volkstuinten is mogelijk ook voor de huismus nestgelegenheid aanwezig.

Voor de gierzwaluw zijn deze gebouwen waarschijnlijk te laag (minder dan 3 meter hoog) en zijn eventuele nestplaatsen niet toegankelijk. Dit omdat er veel struiken en bomen in de volkstuinten aanwezig zijn. Voor de slechtvalk zijn sommige gebouwen mogelijk geschikt als nestplaats. Het voorkomen van nestkasten voor slechtvalk is op basis van het veldbezoek ook niet uit te sluiten.

Omdat niet bekend is tot waar de werkzaamheden reiken en niet bekend is waar jaarrond beschermd nesten van vogels in en rond het plangebied aanwezig zijn, is nader onderzoek nodig. Jaarrond beschermde nesten van broedvogels die gebruik maken van bomen, kunnen het beste gezocht worden in de periode waarin geen blad aan de bomen zit.

Als bekend is of en welke gebouwen gesloopt dienen te worden, moet mogelijk nader onderzoek uitgevoerd worden naar soorten die gebruik maken van gebouwen als nestlocatie. Voor deze laatste groep kan het best eerst een inspectie van het vastgestelde plangebied uitgevoerd worden. Een nader onderzoek voor het gehele plangebied is waarschijnlijk niet nodig. Naar aanleiding van de inspectie kan bepaald worden of en waar gericht nader onderzoek nodig is.

Vogels met een tijdens het broedseizoen beschermd nest

In het plangebied is veel begroeiing aanwezig. Daarin kunnen een breed aantal broedvogelsoorten een geschikte broedplaats vinden. Onder andere de bosschages en struwelen en de rietkragen tussen knooppunt Amstel zijn geschikt als broedlocatie. Veel algemene broedvogelsoorten kunnen broedplaatsen vinden in het plangebied. Het is nog niet bekend hoe de werkzaamheden vormgegeven worden waardoor niet bekend is of en waar begroeiing verwijderd wordt. Bij het verwijderen van begroeiing is het niet uit te sluiten dat nesten van broedvogels vernietigd worden. De nesten van deze broedvogels zijn echter alleen beschermd als ze in gebruik zijn als nest. Door te werken buiten het broedseizoen (globaal van half maart tot half juli) is vaak te voorkomen dat in gebruik zijnde nesten vernietigd worden.

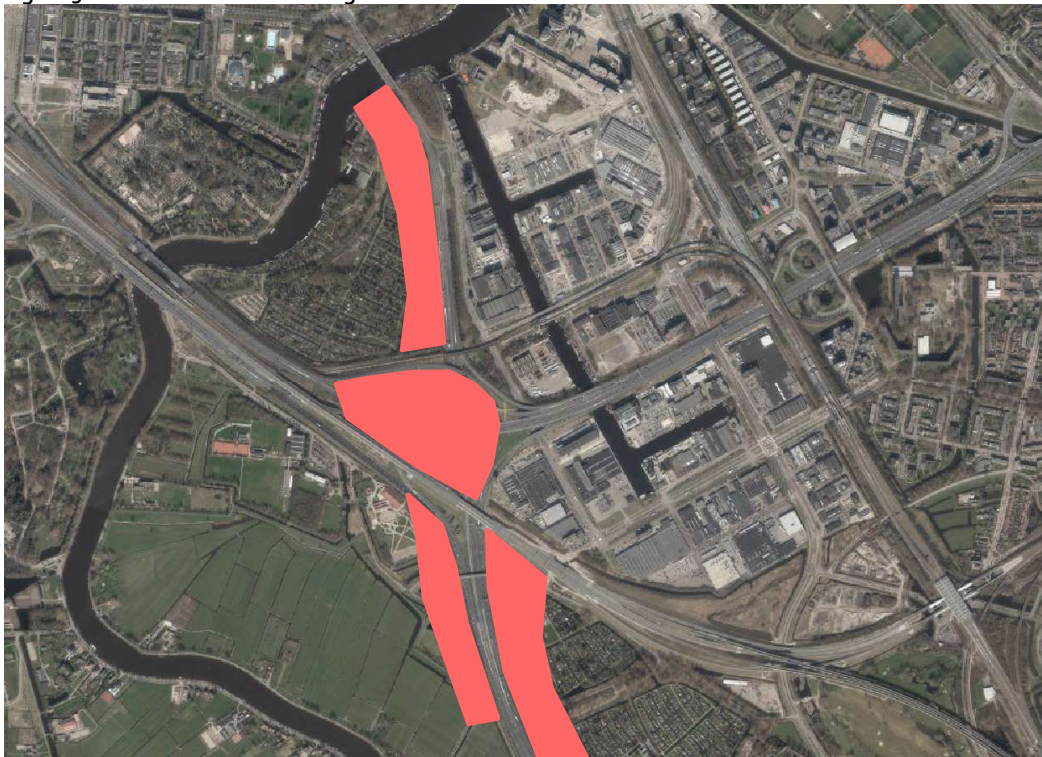
Het is voorafgaand aan de werkzaamheden vaak wel nog nodig om rekening te houden met broedgevallen van vogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Dit kan door middel van het uitvoeren van een (periodieke) broedvogelcontrole voorafgaand aan de werkzaamheden. Bij het aantreffen van een in gebruik zijnde nest, kan een verstoringsvrije zone rondom het nest aangehouden worden. Deze verstoringsvrije zone moet in acht genomen worden totdat het nest verlaten is. Met deze maatregelen kan voorkomen worden dat in gebruik zijnde nesten vernietigd worden en een overtreding van de Wnb begaan wordt.

Overige zoogdieren

De steen- en boommarter komen voor in de provincie. In Provincie Noord Holland geldt geen vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wnb voor kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing) voor ruimtelijke ontwikkelingen. Een ontwikkeling mag dan ook niet zonder ontheffing van de Wet natuurbescherming doorgaan als een van deze soorten in het plangebied voorkomt. Van de bunzing en wezel zijn in de omgeving van het plangebied waarnemingen bekend (Bron: NDFF). Enkele onderdelen van het plangebied zijn daarbij ook geschikt als leefgebied en als verblijfplaats van kleine marterachtigen. De delen rond de volkstuinen, tussen knooppunt Amstel en rond de op- en afrit van de S110 bij de Amstel zijn geschikt als leefgebied van deze soorten (zie figuur 5). Vooral rond knooppunt Amstel en bij de Volkstuinen is de kans aanwezig dat de marterachtigen daar aanwezig zijn.

Omdat het ontwerp van de nieuwe A2-Entree nog niet bekend is, kan niet uitgesloten worden dat de werkzaamheden negatieve effecten op kleine marterachtigen hebben. Op basis van het ontwerp van de nieuwe A2-Entree kan bepaald worden of en waar nader onderzoek naar kleine marterachtigen nodig is. Dit onderzoek wordt uitgevoerd middels het ophangen van cameravallen.

Figuur 5: Plekken waar marterachtigen voor kunnen komen.

Overige zoogdieren (melding)

In de omgeving zijn waarnemingen van bosmuis, bruine rat, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, haas, huismuis, huisspitsmuis, konijn, mol, rosse woelmuis, veldmuis en vos bekend. Deze soorten kunnen dan ook in het plangebied en de omgeving daarvan verblijven. Hoewel het ontwerp van de nieuwe Stadsentree nog niet bekend is, kan niet uitgesloten worden dat de werkzaamheden leiden tot negatieve effecten op deze soorten. Voor de genoemde soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkeling. Het is echter wel verplicht om een melding te doen bij het bevoegd gezag (RUDNHN).

Amfibieën en reptielen

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de ringslang en rugstreeppad. In het plangebied zijn onder meer de volkstuincomplexen, de omgeving daarvan en de omgeving van de op- en afritten van de s110 ter hoogte van de Amstel geschikt als leefgebied van de ringslang. Voor de rugstreeppad zijn mogelijk enkele poelen als voortplantingsplek geschikt bij knooppunt Amstel. Vanwege de geïsoleerde ligging en de afstand tot dichtstbijzijnde populatie rugstreeppadden is de kans klein dat de soort in het plangebied voorkomt, maar op voorhand niet uit te sluiten. Ander oppervlaktewater in het gebied is beschoeid of te vegetatierijk waardoor voorkomen van de rugstreeppad daar ook uit te sluiten is.

Het voorkomen van de ringslang is op enkele delen van het plangebied en de omgeving daarvan niet uit te sluiten. Omdat het ontwerp van de nieuwe A2-Entreenog niet bekend is, kan niet uitgesloten worden dat individuen/voortplantingsplaatsen van de ringslang en rugstreeppad gedood/ vernietigd worden. Dit betreft een overtreding van de Wnb. Om uitsluitsel te geven of ringslangen in het plangebied voorkomen is nader onderzoek nodig. Dit nader onderzoek kan het beste op basis van het ontwerp vastgesteld worden. Na vaststelling van het ontwerp is duidelijk waar mogelijk negatieve effecten op ringslangen voorkomen en waar dus nader onderzoek uitgevoerd moet worden.

Overige soortgroepen

Het is niet onmogelijk dat de iepenpage voorkomt in het onderzoeksgebied. Bij kap van iepen dient daarmee rekening gehouden te worden, naast de mogelijke noodzaak voor nader onderzoek en een mogelijke ontheffingsplicht. In het plangebied komen geen beschermde vissen, vlinders, libellen en andere insecten en ongewervelden voor. Het is hierom, en vanwege het ontbreken van geschikte habitats, uit te sluiten dat beschermde soorten van deze soortgroepen voorkomen binnen het plangebied. Negatieve effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

5. Ecopassages

Gemeente Amsterdam kent een uitgebreid netwerk van ecologische passages. Deze passages zijn speciaal aangelegd voor verschillende diersoorten om tussen verschillende delen van de stad te kunnen migreren. In en in de omgeving van het plangebied zijn twee van deze ecologische passages aanwezig. Het betreft een onderdoorgang voor amfibieën en kleine zoogdieren in de vorm van stortstenen en een uittreedplaats voor grotere fauna aan de Amstel. De werkzaamheden hebben mogelijk negatieve effecten op één van deze passages, namelijk de onderdoorgang. Deze zit onder de s110 die mogelijk onderdeel is van de beoogde werkzaamheden. Vernietiging van deze passage is niet op voorhand uit te sluiten. Het is hierbij van belang om de werkzaamheden buiten de migratieperiodes van amfibieën uit te voeren. Ook moet de onderdoorgang na de werkzaamheden opnieuw functioneel zijn voor amfibieën.

6. Overlastsoorten

In de omgeving van het plangebied komt (nog) geen Japanse duizendknoop voor (bron: www.maps.amsterdam.nl). Omdat de werkzaamheden onder andere grondverzet behelzen, bestaat er een gevaar dat Japanse duizendknoop zich op kale grond vestigt binnen het plangebied. Het is daarom tijdens de werkzaamheden bijzonder belangrijk om geen grond aan te voeren die mogelijk 'besmet' is met deze soort. Daarnaast is het van belang om het plangebied te monitoren op het voorkomen van de soort. Als de soort zich in het plangebied vestigt kan in een vroeg stadium de plant, inclusief grond, verwijderd worden.

Bijlage 1: Foto's van het veldbezoek

Bomen tussen de Joan Muyskensweg en de A2

Aanknoping van de Joan Muyskensweg met de huidige A2-Entree

De Utrechtsebrug